

Demokratik merkeziyetçilik üzerine (Parti içi işleyiş hakkında birkaç söz)

Bu yazı Marksist Tutum tarafından çevrilmiş ve Marksist Tutum sitesinde yayımlanmıştır.

8 Aralık 1937

Socialist Appeal yazı kuruluna,

Son birkaç aydır, genç olduğumu tahmin ettiğim, ama şahsen tanımadığım birkaç yoldaştan devrimci partinin iç işleyişine ilişkin mektuplar alıyorum. Bu mektuplardan bazılarında örgütünüzde “demokrasinin olmayışı”ndan, “önderler”in astığım astık kestiğim kestik yönetiminden vb. şikayet ediliyor. Bu yoldaşlar benden, “demokratik merkeziyetçilik üzerine” yanlış yorumları engelleyecek “açık ve kesin bir formül” sunmamı istiyorlar.

Bu mektuplara yanıt vermek kolay değil. Mektup yazan yoldaşlardan biri bile demokrasinin tam olarak nerede ihlal edildiğini somut örnekler üzerinden açık ve net bir şekilde göstermeye çalışmıyor. Diğer yandan, ben dışarıdan bakan biri olarak, gazeteniz ve bültenleriniz temelinde bir değerlendirme yapabildiğim kadarıyla, örgütünüzdeki tartışmanın tamamen özgür bir ortamda yürütüldüğünü söyleyebilirim. Bültenler esasen küçük bir azınlığın temsilcilerine ayrılıyor. Aynısının tartışma toplantılarınız için de geçerli olduğunu duydum. Kararlar henüz hayata geçirilmiyor. Belli ki bu iş özgür seçimlerin olduğu bir konferansta yapılacak. O halde, demokrasi ihlalleri nerede yaşanmış olabilir? Anlamak zor.

Bazen mektupların tonuna bakarak, yani mahut örnekte şikayetlerin

biçimsizliğinden hareketle, şikayetçilerin mevcut demokrasiye karşın yine de küçük bir azınlık olmaktan kurtulamıyor olmalarından rahatsızlık duydukları sonucuna varıyorum. Bunun hoş bir şey olmadığını kendi deneyimlerimden biliyorum. Ama bunun demokrasi ihlaliyle ne alakası var?

Keza demokratik merkezîyetçilik üzerine yanlış anlamaları ve yanlış yorumları "kesin olarak" ortadan kaldıracak bir formül sunabileceğimi de zannetmiyorum. Parti aktif bir organizmadır. Dış engellerle ve iç çelişkilerle mücadele halinde gelişir. Emperyalist çağın amansız koşulları altında İkinci ve Üçüncü Enternasyonal'in habişçe parçalanışı, Dördüncü Enternasyonal için tarihte eşî görülmedik zorluklar yaratmaktadır. Bu zorlukları bir tür sihirli formülle aşmak mümkün değildir. Bir partinin iç işleyişi hazır bir şekilde, gökten zembille inmez, aksine mücadele içinde aşama aşama şekillenir. Parti içî işleyiş siyasi çizgiye tabidir. Öncelikle, stratejik sorunları ve taktiksel yöntemleri doğru bir şekilde tanımlamak gerekir ki çözüm elde edebilelim. Örgütsel biçimler strateji ve taktiklere uygun olmak zorundadır.

Ancak doğru bir siyasi çizgi sağlıklı bir parti içî işleyişi garanti edebilir. Elbette buradan, partinin gelişiminin başlı başına örgütsel sorunları gündeme getirmeyeceği sonucu çıkmaz. Ama demokratik merkezîyetçilik formülünün farklı ülkelerdeki partilerde ve aynı partinin farklı gelişim aşamalarında farklı bir ifadeye bürünmesinin kaçınılmaz olduğu sonucu çıkar.

Demokrasi ve merkezîyetçilik oranları değişmeyen iki öge değildir. İkisi de somut koşullara, ülke içindeki siyasi duruma, partinin gücü ve deneyimine, üyelerinin genel düzeyine, önderliğin dışıyla tırnağıyla kazandığı otoriteye bağlıdır. Meselenin ileriki dönem için siyasi çizginin belirlenmesi olduğu bir konferansın öncesinde demokrasi merkezîyetçiliğe baskın çıkar. Siyasi eylem söz konusu olduğunda ise, demokrasi merkezîyetçiliğe tabidir. Parti kendi eylemlerini eleştirel olarak masaya yatırma ihtiyacı duyduğunda yeniden demokrasi ön plana çıkar. Demokrasi ile merkezîyetçilik arasındaki denge fiilî mücadele içinde yerli yerine oturur, kimi zaman ihlal edilir, sonra yeniden yerli yerine oturtulur. Partinin tek tek her üyesinin olgunluğu özellikle de, parti içî işleyişten mümkün olandan daha fazlasını beklememesiyle ölçülebilir. Partiye karşı tutumunu birey

olarak yediği fiskelere göre belirleyen kişi kötü bir devrimcidir.

Elbette nderliğin tek tek her yanlışına karşı, her türlü haksızlığa karşı vb. savaşmak gerekir. Ama bu "haksızlıkları" ve "yanlışları" diğer Őeylerden yalıtık olarak değil, partinin hem ülke içindeki hem de uluslararası ölçekteki genel gelişimiyle bağlantılı olarak değerlendirmek gerekir. Doğru bir değerlendirme ve oran kavramı siyasette son derece önemli Őeylerdir. Pireyi deve yapma eğiliminde olanlar kendilerine de partiye de çok fazla zarar verebilirler. Oehler, Field, Weisbord gibi kişilerin talihsizliği oran kavramından bihaber olmalarıdır.

Buğun ortalıkta yenilgilerden yorulmuş, zorluklardan gözü korkmuş birçok yarım devrimci, mücadele etme isteğinden çok Őüpheleri ve talepleri olan birçok yaşlanmış genç var. Bu insanlar siyasi meselelerin özünü ciddi bir Şekilde tahlil etmek yerine, her derde deva olabilecek ilaçlar arıyorlar, her fırsatta "i işleyiş"ten yakınıyorlar, önderlikten mucizeler bekliyorlar, ya da kendi içlerindeki Őüpheciliđi aşırı sol gevezeliklerle boğmaya çalışıyorlar. Ben bu tür unsurların kendilerine çekidüzen vermedikleri takdirde devrimci olmayacaklarını düşünüyorum. Diğer yandan, genç kuşak işçilerin Dördüncü Enternasyonal'in programatik ve stratejik içeriğini değerlendirirken hak ettiği değerini vereceklerine ve onun bayrağı altında her geçen gün daha da kitlesel Şekilde toplanacaklarına Őphem yok.

Parti içi işleyişteki yanlışları bir kenara not eden her gerçek devrimci kendisine öncelikle Őunu söylemelidir: "Hepimiz partiye bir düzine yeni işçi getirmeliyiz!" Genç işçiler bu Őüpheci beyefendileri, Şikayet meraklılarını ve ktmserleri hizaya getirecektir. Ancak böyle bir yoldan giderek Dördüncü Enternasyonal seksiyonlarında güçlü ve sağlıklı bir parti içi işleyişe kavuşulabilir.